

Jan Ciechowicz

Teatr i okolice

słowo/obraz terytoria

Gdańsk 2010

Niewielu chętnych z własnej woli zanurza się w dzieje teatru. Tym bardziej potrzebni są przewodnicy, którzy przez nie poprowadzą – czasem podsuną mapę albo polecą szlak, a przede wszystkim zachęcą. *Teatr i okolice* Jana Ciechowicza to właśnie taki osobisty erudycyjny bedeker po tematach, wątkach, ciekawostkach.

Mnogość tematów może zaskoczyć: jubileusze Solskiego, przestrzenie depresyjne w polskim teatrze, Gdańsk (czyli Szekspir), czy sprawy ukochanej Arki Gdynia. Redakcja „Teatru” nie może przejść obojętnie obok tekstu o teatralnych żartach rysunkowych Szymona Kobylińskiego (materiału dostarczały przecież roczniki pism 1972-1977).

Ciechowicz opowiada ze swadą. Nie zmienia się to nawet wtedy, gdy opisuje teorie teatru, które podobno najlepiej ujmować językiem przez nie stworzonym. Z rzadka ta swada bierze jednak górę – w niezdawkowych podpisach pod zdjęciami czy niektórych stwierdzeniach – gdy gasnącą wiarę w polską naukę budzi uwaga, że „w szeregi polskich komparatystów teatralnych wpisują się coraz częściej młodzi badacze”. Przypis ją gasi – bo wyjaśnia, że chodzi o książki z lat 1976, 1980 i 1989.

Jednakże to przez swą formę wykładu-gawędy profesora Ciechowicza zachęcają, by dołączyć do wspólnej wycieczki.

Elżbieta Baniewicz, Erwin Axer. Teatr słowa i myśli, Wydawnictwo Literackie, Kraków 2010

Biografia? No, nie tylko. Lepiej byłoby powiedzieć: biografia twórcza, ale i to nie dosyć, bo książka Elżbiety Baniewicz jest o życiu, które ukształtowało artystę teatru. Począwszy od lwowskich korzeni, przez pierwsze sceniczne fascynacje, doświadczenie wojny odzwierciedlone w ważnych inscenizacjach, formowanie pojęcia „współczesny teatr”, w którym jest miejsce zarówno dla literatury najnowszej, jak klasyki. Poznajemy Axera dyrektora i twórcę zespołu, wreszcie Axera-pisarza. Jest to zarazem książka o teatrze, który podporządkował sobie indywidualną biografię. Bardzo ładnie wydana (to nie kobiecy komplement, ale ważny aspekt czytania papierowych książek) i opatrzona niezwykle przydatnym, wieloelementowym aneksem monografia wybitnego twórcy teatralnego XX wieku. Jak napisana? Żeby się przekonać, trzeba przeczytać. (AM)

Jan Ciechowicz, Teatr i okolice, słowo/obraz terytoria, Gdańsk 2010

Jak każda pozycja zbierająca teksty powstałe na przestrzeni lat, książka to silva rerum, dokumentująca różnorodność zainteresowań autora. Są tu artykuły historyczno teatralne, recenzje spektakli, omówienia książek, portrety mistrzów, teksty dedykowane przyjaciom, a nawet komentarze na temat „carycy Internetu” (Krystyna Janda) i blogów teatralnych. Świadectwo niezwykle ruchliwej, bogatej wyobraźni. (AM)

Humboldt. Uwagi Niemca o sztuce scenicznej francuskich tragików, przekład, wstęp, opracowanie i przypisy Marek Dębowski, słowo/obraz terytoria, Gdańsk 2011

To już dwunasty tomik „Theatroteki”, wydawnictwa przypominającego teksty źródłowe do historii teatru. Tym razem niewielka książeczka zawiera uwagi Wilhelma von Humboldta – XVIII-wiecznego badacza językoznawcy i filozofa, dla którego teatr staje się obszarem obserwacji z zakresu, powiedzmy, antropologii kulturowej. Autor opracowania podkreśla rozległość komparatystycznego spojrzenia Humboldta i fakt, że aktorstwo francuskie i niemieckie czyni przedmiotem refleksji estetycznej. (AM)

Portrety teatralne: piórkem – węglem – pędzlem. Prace dedykowane profesor Annie Kuligowskiej-Korzeniewskiej, pod redakcją Ireny Jajte-Lewkowicz i Małgorzaty Leyko przy współpracy Dariusza Leśnikowskiego, Galeria Amcor, Łódź 2011

Trzydziestu autorów przedstawia dedykowane Jubilatce portrety trzydziestu wybitnych osobowości teatralnych (aktorów, reżyserów, śpiewaków i okołoteatralnych (pisarzy, plastyków, badaczy), polskich (w przewadze) i obcych, dawnych i współczesnych, indywidualnych i zbiorowych. Autorki koncepcji objaśniają: „Sygnalizowany w podtytule naszej książki trójdzielny podział: piórkem – węglem – pędzlem ujawnia [...] formułę kompozycji tomu, wynikającą z inspiracji technikami plastycznymi. Każda z części tomu – sal wyobrażonej galerii – metaforycznie reprezentuje cechy określonego sposobu portretowania”. (AM)

